Изх. № 02-31/23.06.2025г.

ДО
МИНИСТЕРСТВОТО НА
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

С Т А Н О В И Щ Е
От издателство „Клет България“ ООД, ЕИК 130878817

Относно: *Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, публикуван за обществено обсъждане на 23.05.2024 г.*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА,

С настоящото становище, ние от издателство „Клет България“ ООД („Клет България“) използваме възможността да изразим позиция във връзка с предложените промени в Глава седма на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), отнасящи се до познавателните книжки, учебниците и учебните помагала.

В пълна степен се присъединяваме към общото становище от образователните издателства в страната, като подкрепяме изцяло изложените в него коментари и предложения за преразглеждане на публикувания за обществено обсъждане законопроект.

Същевременно, бихме желали да акцентираме върху следните основни моменти, които считаме за особено важни по отношение на предложените изменения и допълнения на ЗПУО.

I. На първо място, отново искаме да подчертаем изключително спорното допълнение в легалната дефиниция на „учебник“ в чл. 151, ал. 2 от ЗПУО, според което учебникът е „произведение – делима съвкупност от теми“.

В общото становище на издателите сме описали подробно възможните усложнения от прилагането на практика на тази дефиниция и защо подобен подход би довел до оскъпяване на доставката на познавателните книжки, учебниците и учебните помагала, административна и организационна тежест (вместо разтоварване) за учители, директори, родители и ученици.

Използваният като мотив аргумент за намаляване тежестта на ученическата раница не е състоятелен, тъй като потребността от (изискването за) всекидневно носене или не на учебни издания зависи от организацията на учебния процес в училището и конкретните часове.

Поради комплексния и интегративен характер на образователното съдържание, както и с оглед на спираловидния дидактически подход на конструирането му промените в една тема задължително налагат промени и в много други теми на изданията. Те дори налагат промени в съдържанието на учебници по други предмети заради вече реализирани междупредметни връзки. **Ето защо, не е обосновано и очакването, че раздробеното на отделни теми учебно съдържание, ще позволи извършването на обективно необходими промени в отделни части на вече одобрените издания**. Няколко примера от нашето портфолио в подкрепа на учебника като единна структурна и функционална цялост:

География и икономика 10. клас (*Булвест 2000*) – в уроците за дейности към изучаваните райони има препратки към темите за структура на населението;

Биология и здравно образование (*Анубис, Булвест 2000*): Във всеки раздел термините са логично свързани като същност (определение със съществени белези), разширени по обем (видове, връзки с други понятия), активирани чрез задачи (уроци за упражнение, семинари, лабораторни уроци, дискусии, тестове), но също така отделните раздели разглеждат понятията и процесите на различно структурно равнище. Препратки са самите термини (названията на понятията), които са в основата на всяка наука. Единството на учебника гарантира ефективната самостоятелна работа на ученика – преговор и затвърдяване, осмисляне и задълбочаване на биологичните знания.

Термин	**Къде се въвежда**	**Как се развива (референции) в следващи уроци от същия раздел**	**Как се развива (референции) в уроци от други раздели**
Храносмилане	В урок 8 – стр. 28 като: 1. определение на понятие храносмилане на организмово ниво	В урок 9. – стр. 28 като: 1. разширяване на обема на понятието храносмилане – как протича в храносмилателни органи	В урок 67. – стр. 195 като: 1. определение на понятие храносмилане на клетъчно ниво 2. изграждане на логически връзки между протичането на жизнени процеси на организмово (стр.28-29) и на клетъчно равнище (стр. 195)
Подобни примери могат да се дадат за хранене, дишане, транспорт на вещества в бели дробове, тъкани, мембранен транспорт, катаболитни и анаболитни процеси в учебниците и на двете марки.			

Биология за 9. клас за ППОИИЧЕ (*Анубис*)

Стр. 287 – термин: жизнен цикъл на клетката	препратка към информационен източник – схема на фиг. 1, с. 262
Стр. 286 – термин: метаболитни процеси	препратка към информационен източник – схема на фиг. 3, с. 210
Стр. 255 – термин: бинарно делене на прокариотна клетка	препратка към информационен източник – схема на фиг. 3, с. 117
Стр. 248 – решаване на практически задачи	препратка към приложението – приложение 4, с. 294
Стр. 156 – термин: аквапорини	препратка към информационен източник – схема на фиг. 2г с. 137
Стр. 140 – транспортна функция на мембраната от тема 2.1.5	препратка към т. 2.2.1 на с. 154
Стр. 134 - хромозоми	препратка към т. 1.5.2, фиг. 9, с. 94

Биология, профилирана подготовка, Модул 1. Клетката – елементарна биологична система (*Клет България*)

Според нашите проучвания сред колегите ни от издателска група Клет **в цяла Европа никъде няма работещо решение, свързано с разделянето на учебниците на части.** Ето защо,

тук **само потвърждавам категоричното настояване на образователните издатели уточнението „делима съвкупност от теми“ в дефиницията на учебник да отпадне**, а с него и изложените мотиви за възможно разделяне на учебниците в отделни книжни тела за отделните теми.

II. От гледна точка на гарантирането на експертност, компетентност, обективност, научна, педагогическа и методологична обоснованост е недопустима предложената възможност (чл. 159а, т. 3) министърът на образованието по своя преценка да прави предложения за промени в учебното съдържание, предлагано от автори и издатели.

Подобна промяна противоречи на принципите на демократичната и правова държава, включително на Конституцията („Държавата създава условия за *свободно развитие на науката, образованието* и изкуствата и ги подпомага.“) и на ЗПУО (сред принципите в системата на образованието е: „иновативност и ефективност в педагогическите практики и в организацията на образователния процес въз основа на *научна обоснованост*…“) и създава възможност за еднолични, субективни, политически и други влияния и решения.

III. Настояваме в промените в ЗИД на ЗПУО да бъде включена и възможността за извършване на подобрения в одобрено учебно съдържание по инициатива на авторите или издателите.

Това е един от добрите начини за непрекъснато усъвършенстване на качеството на изданията с оглед съответствието им с реалния живот и контекст, включително технологичното развитие.

IV. В чл. 158, ал. (2) се предвижда като оценители да бъдат включвани и учители, към които обаче не е формулирано изискването да притежават експертна компетентност по съответното образователно направление или учебен предмет, както това се изисква от останалите оценители (специалисти или служители на МОН или в РУО).

Това позволява тълкуването, че е достатъчно едно лице да е назначено на длъжност учител, без значение по какъв предмет, за да бъде включено като оценител при оценяване на проекти на учебници. Подобен пропуск следва да бъде отстранен.

V. Бихме искали да наблегнем върху следните допълнителни съображения по отношение на предложените изменения и допълнения на чл. 153 от ЗПУО във връзка с възможните електронни формати на печатните издания.

Съгласно предвидената нова редакция на тази разпоредба:

Чл. 153, ал.(1) *Познавателните книжки, учебниците и учебните помагала се създават като печатни издания, печатни издания с електронен вариант или електронни издания.*

(2) *Печатните издания на учебниците може да бъдат предоставяни за ползване в училищното образование и в електронно четим формат.*

1. На първо място тук и на база нашето разбиране, изразяваме позитивна оценка и приветстваме предложението за първи път, на нормативно равнище, да бъде признато създаването на учебниците и като самостоятелни *„електронни издания“* по смисъла на § 1, т. 9 от Допълнителните разпоредби на ЗПУО.

Както многократно „Клет България“ е застъпвало в становища пред Министерството на образованието и науката (МОН), в това число по време на срещи и събития с представители на ведомството, *електронните издания на учебниците*, за разлика от *„печатните издания с електронен вариант“* и *„електронно четимите учебници“*, са същинският дигитален образователен продукт, позволяващ най-пълноценното, гъвкаво, интерактивно и адаптивно

обучение за учениците.

Електронните издания не представляват просто дигитализирани версии на одобрените учебници, а осигуряват най-богата гама от функционалности към вече утвърденото учебно съдържание, без ограничения във времето и мястото или начина на достъп до него.

Сред техническите придобивки към всяко електронно издание са от една страна дигиталните платформи, чрез които електронните издания се предоставят на потребителите с включените инструменти за достъпност спрямо последните европейски регулативни рамки (Европейски акт за достъпност, European Accessibility Act), които улесняват използването, възприемането на електронното образователно съдържания спрямо потребностите. От друга страна, многообразието от интерактивни образователни ресурси, които специално са създадени спрямо образователните рамки на всеки един учебен предмет и клас – тестове, игри, мултимедия, включваща видеоклипове и анимации, които позволяват учебният процес и учебните занятия да бъдат адаптирани съобразно индивидуалните предпочитания и нужди на всеки ученик. Разбира се, ползите от работата с електронните издания са доказани в практиката и едва ли бихме могли да ги обобщим в това становище.

В този контекст отбелязваме, че „Клет България“ е инвестирало и продължава ежегодно да инвестира милиони левове в разработването на електронни продукти, в съответствие с високите изисквания и стандарти на издателството за техническо изпълнение, дизайн, зачитане на авторски права и други. Към създаването на висококачествени електронни продукти, Клет България полага дългогодишни усилия в подпомагането на учителите за прилагането на електронно образователно съдържание в клас чрез обучения, онлайн и присъствени семинари и др., като се стреми да подпомогне прилагането на иновативни подходи в образователната система.

Едновременно с това „Клет България“ се стреми всички електронни издания да преминават през процедури по оценяване и утвърждаване за съответствие с държавните образователни стандарти. В подкрепа на процеса по дигитализация на образованието в страната, от издателството осигуряваме свободен и безплатен достъп до нашата дигитална платформа (IZZI), на която са достъпни всички електронни издания на одобрени учебници.

Въпреки вложените усилия и средства, за съжаление, анализът ни показва, че изключително (разочароващ) малък процент от учениците и учителите в страната се възползват от осигурените предимства на електронните издания. Считаме, че една от основните причини за това развитие до момента, беше именно липсата на нормативно признаване на електронните издания като равностойни на печатните и елктронночетимите издания в образователния процес.

Ето защо, с предложените изменения и допълнения вярваме, че с активната подкрепа и от МОН, се поставя основа за преодоляване на известните дефицити, както и за по-смислено включване на електронни образователни продукти в учебния процес.

2. За да се насърчи ползването на електронните издания, съответно извличането на техния потенциал, предлагаме допълнение в чл. 153, на ал.2 , така че наред с „печатните издания в електронно четим формат“ изрично да бъдат посочени и „електронните издания“ като допустими за използване в училищното образование.

Това би представлявало логично и необходимо доразвиване на започнатата положителна тенденция към нормативното уреждане на цифровизацията в образованието, след като дигиталните образователни ресурси е предвидено също да получат държавна санкция в чл. 161а – чл. 164д.

VI. Отново обръщаме внимание, че разпоредбите на чл. 151, ал. 8 и 9 относно електронните образователни ресурси са изключително проблематични както като замисъл, така и като формулировка.

1. Въвеждането на задължително предварително оценяване и одобряване на подобни ресурси не само, че няма да допринесе съществено за подобряване на качеството на образованието и постигането на заложените в него резултати, но и би въвело редица практически затруднения. Очакването ни е тази регулация да създаде утежнения за администрацията и бюджета на МОН, но и ограничения (процедурни, финансови) в авторската свобода и инициатива/мотивация, както и в иновациите в образованието.

2. Не виждаме логика и не сме съгласни веднъж одобрените електронни образователни ресурси, предназначени за използване в системата на училищното и предучилищното образование, да бъдат само и единствено публикувани на Националната платформа, поддържана от МОН. На практика се предвижда монополно положение на държавата да разпространява електронните образователни ресурси, като фактически се забранява използването на одобрени ресурси, публикувани на алтернативни, частни платформи на издатели, създатели и автори.

По този начин се обезсмислят нашите усилия като издателства, които в продължение на години инвестирахме и продължаваме да инвестираме огромни средства за наша сметка в разработване, поддръжка и усъвършенстване на висококачествени платформи за електронно образование, базирани на утвърдени международни стандарти за достъпност, образователно преживяване и интерактивност.

3. Некоректно е според нас определянето на електронните образователни ресурси като учебни помагала както с оглед на дефиницията за учебните помагала, съдържаща се в закона, така и с оглед на практическата ситуация.

Въвеждането на задължителна процедура по одобряване би означавало необходимост от многократното им административно преразглеждане и одобряване при всяка такава промяна. Всъщност по-скоро би довело до тяхното „осиротяване“ – невъзможност и липса на мотивация и отговорност за тяхно усъвършенстване и актуализация. Това не съответства на духа, логиката и целите на действащата нормативна уредба – нито на ЗПУО, нито на Наредба № 10 от 19.12.2017 г. за познавателните книжки, учебниците и учебните помагала, които уреждат процедури за одобряването на образователни продукти с по-постоянен характер.

Отново подчертаваме, че с настоящото писмо напълно подкрепяме общото становище на образователните издатели в страната, депозирано на 20.06.2025 г. и че в него само подчертаваме особено важните моменти от гледна точка на издателство „Клет България“ ООД и издателска група Klett.

Надявяваме се, че изложените по-горе съображения и аргументи ще бъдат взети предвид от МОН при формулиране на окончателния текст на промените в ЗПУО, като изразяваме готовност за провеждане на отворена среща и диалог с цел обсъждането и координирането на какви допълнителни практически мерки могат да бъдат предприети за насърчаване и разработване на най-подходящи за предучилищното и училищното образование дигитални решения.

С уважение,

Владимир Колев
Управител на „Клет България“ ООД

Издателство Клет България ООД
Адрес: ул. Лъчезар Станчев 5,Софарма Бизнес Тауръс, сграда А, ет. 12, 1797 София; BG130878827
За контакти: тел.: (02) 80 61 300, info@klett.bg
www.klett.bg • www.cambridgeschools.bg • www.учебника.